

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalapács 15. sz. I. em.
A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bemutatólevelek csak lezárt és
szelvényes fogadtatnak el. — Hírlapok nem
adnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földsz. (Ber-
tész József könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közle-
mények (előzetes pénzek, hirdetések
kiadás körüli panaszok) intézendők.

KÖZÉPPART

Politikai napilap.

Előfizetési feltételek:
Videkre postán vagy helyben hához
Egész évre 10 frt. Fél évre 5 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
6-hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 12,
kétyszeriél 10, háromszoriál 8 kr.
A nyilvántartási petitsor 50 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadtatnak a ki-
adóhivatalon kívül egyedül **Haasen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
hivatalában Budapeston: Horvát-utca
3. sz. I. em. Hossz: Wallischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

A keleti vasutról.

A keleti vasut kérdése a tengeri kigyó sze-
repét játszotta eddig parlamentünkben, hol fel-
tűnt, hol eltűnt, folytonos izgatottságban tartotta
a kedélyeket anélkül, hogy valóban hozzá lehe-
tett volna férni.

Ennek oka pedig részint a kormány határo-
zatlanságában, részint pedig a képviselőház azon
ovatosságában rejlik, melylyel e kérdéssel szem-
ben élt, s melyet bárha más ügyekben is követett
volna, nem állanánk talán ott, ahol ma állunk.

És, hogy az ovatosság mennyire helyén volt,
semmi sem bizonyítja jobban, mint a kormány
által javasolt óvszerek most már harmadszori
megvalósztatása.

Elrémül az ember, ha csak gondol is arra
hová jutottunk volna, ha a Kerkapoly-Tisza mi-
nisteri consortium első nagyszerű tervét elfogad-
juk s az államot 50 milliót túlhaladó új teherrel
boldogítjuk.

A kormány második, új év előtt tett előter-
jesztéséről nem is szólunk, nem volt az egyéb egy
szerenestlen kísérletnél, csak úgy mellékesen com-
promittálni a törvényhozás morális felelősségét, a
mint már compromittáltatott a magyar kormányé,
különb az előterjesztés felesleges voltát már azon
tény is bizonyítja, hogy annak elfogadása nélkül
is sikerült a prolongatio.

Azt mondja a kormány mostani javaslatá-
ról, hogy annak elfogadása semmiben sem pre-
judikál a folyamatban lévő parlamentáris vizs-
gálatnak, s hogy megoldja a keleti vasut finan-
ciális bajainak égető kérdését.

Az első állítást hajlandók vagyunk elfo-
gadni, mert az által, hogy az állam a keleti vas-
sut hitelezői irányában most oly kötelezettséget
vállal, melytől jogosan nem illeti, csakugyan nem
menti föl sehogy a felelősség alól azokat, akik a
sajnos helyzetet előidézték.

A másik érveléshez azonban egészen hozzá
nem járulhatunk.

Mi a főforgó ügyben három kérdést lá-
tunk: az elzáróított elsőbbségi kötvények ki-
váltását, a pálya felszerelésének és kiépítésének
biztosítását, és a részvényesek kárpótlását.

Véleményünk szerint a keleti vasut ügyét
csak úgy lehet véglegesen és észszerűen befe-
jezni, ha a fentidézett három kérdés egyszerre
oldatik meg, ami már azért is kívánatos, hogy
együttesen ítéleshessük meg azon terheket, ame-
lyeket magunkra vállalnunk, s megítélhessük, val-
jon képesek vagyunk-e azokat elviselni.

Tárlja föl a kormány egyszerre a képvise-
lőház elé a keserű orvosságot s ne cselekedjék
ugy, mint az adomabeli gazda, aki nem akarván
nagy fájdalmat okozni, a kutyája füleiből nap-
onta csak egy kis darabocskát metszett el.

A képviselőház elé terjesztett törvényjavas-
latban az első kérdést t. i. az elzáróított elsőb-
bségi kötvények kiváltását látjuk megoldva; már a
második kérdés: a pálya felszerelésének és kiépí-
tésének biztosítása, nem oldatik meg egészen, mert
míg e czélra magának a kormánynak előterjesz-
tése szerint a tordai szárnyvonallal együtt
2.230.000 forint szükségeltetik, a törvényjavas-
latban csak 1.700.000 forint elővezéséről van
szó; a harmadik kérdés t. i. a részvényesek
kárpótlása érintetlenül hagyatik.

Pedig ez utóbbi kérdés megoldása nélkül
bármit is tegyünk annyira mint ha semmit sem
tettünk volna, mert az egyetlen indok, mely a
törvényhozást arra bírhatta, hogy a keleti vasut
társaságért terheket vállaljon, az ország, és a ma-
gyar vasuti papírok hitelének széplőtlen fontar-
tása magától eszik, mivel arról mind addig szó
sem lehet míg egy garantírozott magyar vaspá-
lyának oly részvényei léteznek, melyekért a jóhi-
szemű tulajdonos egy garas kamatot sem kap s
melyeket legezlszerűbben fidibusnak használ-
hat föl.

Mind ezekből önként következnek, hogy a
kormány által beterjesztett törvényjavaslatot alig
tartjuk elfogadhatónak.

Lesz még alkalmunk az országgyűlési tárgya-
lások idejében, talán még előbb is a részletekre
vonatkozólag is egy némely észrevételeinket el-
mondhatni, ez alkalommal általános szempontból
kivántuk a kérdést olvasóink elé terjeszteni s
arra vonatkozó nézeteinknek kifejezést adni.

**A középpárti-kör csütörtökön, január hó
29. a délutáni országgyűlés után, vagy ha az
nem tartatnék, 5 órakor értekezletet tart saját
helyiségében**

— **A középpárti kör** mai értekezletén elhatározta,
hogy a keleti vasut függő adóságai tárgyában benyuj-
tott törvényjavaslat elfogadása ellen fog szavazni, a töb-
bek közt azon oknál fogva is, mert kívánatosnak tartja,
hogy a kormány oly előterjesztést tegyen, mely az ügy-
nek végleges megoldását foglalja magában.

— **A Deákpart** mai értekezletén tárgyalta a keleti
vasut függő adóságainak rendezéséről szóló trv.-javasla-
tot és a különvéleményt. A különvéleményt **Zsedényi**
és **Bánó** indokolták, előadván, hogy az ország jelen
nyomasztó pénzügyi helyzetében ily nagy terhet el nem
vállalhat, mikor többi szükségére is nagy költséget kelle
kötnie. A törvényjavaslatot a miniszterelnök és **Szilá-
gyi Dezso** védte, fölhozván, hogy annak el nem fogadása
a zavart csak nevelné. A törvényjavaslat mind az állam
hitelét, mind a részvényesek érdekeit biztosítja. Szava-
zásra tétetvén föl a kérdés, a többség elfogadja, azonban
anélkül, hogy pártkérdésnek tekinteték.

— **A baloldali kör** mai értekezletén a magyar keleti
vasut függő adóságainak rendezéséről szóló törvényjavas-
latot tárgyalta. A kör sem a törvényjavaslat, sem a külön-
véleményhez nem járul. Hanem ha a kormány teljes hi-
telü biztosítékot nyújt az iránt, hogy az illető bankconsor-
tium a 30 millió második prioritásokat 61% arany százalé-
kon megveszi. — egy ily expediens által az országot ter-
helve nem látná s ily értelemben a törvényjavaslat
elfogadását nem ellenezné.

— **A szolnoki választásról** egy ma reggel érkezett
sürgöny a következő hiteles adatokat közli: Horánszky
23 szavazattal győzött 36 órai küzdelem után. Ejjeli egy
órákor kézbesített neki a törvény szorint kiállított
jegyzőkönyv, noha az ellenpártiak azt alá nem írták és
petitóra készülnek.

— **A kilenczes albizottságban** gróf Szapáry Gyula
belügyminiszter hosszú exposéban előadta nézetét a me-
gyerrendszer reformjáról és ennek a költségvetésre való
befolyásáról. Előadásából kitűnt, hogy jelenleg a megyei
administratio 4.900.000 forintba kerül, mely összegből a
rendőri kiadások 1.200.000 forint, az erdélyi csendőrség 700
ezer forint vesznek igénybe, ugy, hogy a szorosan vett po-
litikai közigazgatás 3 millióba kerül. Az állami rendőrség
szervezése a rendőri kiadásokat a tervezet előirányzata
szerint 300.000 forinttal fogná szaporítani. A bizottság hosz-
szan vitatkozott az önkormányzati kérdés fölött, külön-
böző interpellatiókat intézett a miniszterhez; némely
újabb adatokat kívánt s határozatot nem hozott, hanem
kimondotta, hogy a miniszter ur feleletét bevárva, jövő
üléskor fog határozni. Azután áttért az albizottság a köz-
lekedési minisztérium budgetére, a tárgy fölött azonban
még csak általánosságban folyt az eszmecsere.

— Az „Ung. Corr.“ szerint jól értesült körökben
beszélnek, hogy Szlávy kormányelnök, ki a kormányzást
már rég megunta, a keleti vasuti ügyben benyújtott tör-
vényjavaslatért nem fog valami nagyon erős harezot foly-
tatni, mert inkább szeretne ily természetű, mint tisztán
politikai kérdésben szenvedni vereséget. Egyébiránt külön-
tal alig jó annyira a dolog. Az előterjesztvény iránt oly
nagy ugyan a visszatetszés, hogy más kérdésben is más
viszonyok közt könnyen idézhetne elő válságot, de a
Szlávy-kabinet órája még nem ütött, azon elemek, me-
lyekből erős kormány és tömör többség keletkezhetik,
még teljes forrongásban vannak és be kell várnunk, mily
alakulás fejlődik ki a mozgalmakból. Fájdalom! a 21-es
bizottság tárgyalásai eziránt még nem nyújtottak megbiz-
ható támpontot.

— **A „Pester Lloyd“** nak azt távirják Bécsből, hogy
gróf Hayn magyarországi főhadparancsnok a császári
draband-testőrség parancsnokává fog kinevezettni, helyébe
pedig b. Edelsheim-Gyulay magyarországi főhadparanc-
snok lép. Az ezzel összefüggő további változások lemmek:

gr. Pejacevics főhadsegéd Edelsheim helyébe a lovasság
főfelügyelőjévé, b. Maroicsics a gyalogság főfelügyelőjévé,
és helyette Bécs város parancsnokává gr. Neipperg neveztet-
ték ki. Végre pedig b. Mollinary Zagrábból Galiczia
parancsnoki állomására tétetnek át, ki fogná helyét Zag-
rában betölteni, erre nézve a „Pester Lloyd“ nem
értesül.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése január 28-án.

Az ülés kezdetén Simonyi Ernő a következő inter-
pellatiót adja be:

Kérvény a közmunka és pénzügyminiszter urakhoz
és illetőleg az igazságügyi miniszter urhoz.

A magyar keleti vasut függő adóságainak ren-
dezéséről szóló törvényjavaslat e hó 26-dikán a miniszter-
elnök ur által benyújtván, mielőtt a tárgyalás alá ke-
rülne, a kellő tájékozás végett kérem a közmunka és köz-
lekedési és pénzügyminiszter urakat a következő kérdé-
sekre adandó felvilágosítás illetőleg okmányok köz-
lésére:

Miért nem czikkelyeztetett be a mai napig a m. ke-
leti vasut engedély okmánya mint ezt az 1874-ik 45. t.
czikk XI. §-sa rendel.

Ki által s mi indokból, mely törvény vagy törvé-
nyes előzmény s szokás alapján terjesztettek ezen okmá-
nyok királyi ő felsége szentesítésé alá, mielőtt az ország-
gyűlésileg tárgyalatott volna?

A miniszteri tanács, vagy egyes, s melyik miniszter
határozata folytán történt e fölterjesztés?

Kérem a t. miniszter urakat a szentesítést kérő ok-
mányt, ugy mint az arra adott királyi leiratot a ház asz-
talára letenni.

Mi okból, melyik miniszter vagy miniszterek által,
és mely törvény vagy törvényes előzmény s szokás alap-
ján terjesztettek a m. keleti vasutársaság alapszabályai
királyi szentesítés alá.

Kérem az alapszabályokat szentesítés alá terjesztő
okmány másolatát, s az erre kelt királyi leiratot a ház
asztalára tétetni.

Volt és ki által utasítva a pesti kir. első bírósága
váltótörvényszék, hogy az 1840-ki XV. és XVIII. t.czikk-
ek világos rendeleteit mellőzve a királyi szentesítést
nyert, s a közmunka és a közlekedési miniszter által hely-
benhagyott alapszabályok alapján, a m. keleti vasutár-
saság czéget a czégeknyvbé bejegyezze?

Szolgáltatott-e ezen bejegyzés törvényes alapjául
1869. február 15-én az Európa szállodában néhány uri
ember által, kik magukat az alapítandó magyar keleti
társaság „első igazgató tanácsa leendő tagjainak“ nevezték,
— tartott ülésről szóló jegyzőkönyv?

Történt-e ezt megelőzőleg, vagy ezt közvetítőleg
ilyen, vagy ehhez hasonló alapon a pesti királyi első bi-
rósága váltótörvényszéknél, más ízleti, vagy kereske-
delmi s részvénytársulati czégekbejegyzések?

Kéri ezen interpellatiókat közölni Ezenkívül a köz-
lekedési miniszterhez a következő interpellatiókat intézi:

A magyar keleti vasutálózat egyes szakaszai idő-
röl-időre átadatván a forgalomnak, és pedig:

A Nagyvárad-Kolozsvári 29-10 mértföld 1870. szept-
ember hóban.

Gyulafehérvár-M. Vásárhelyi 14.73 mértföld 1871.
nov. 20.

Tövismedgyes-Szegesvári 13.08 mértföld 1872. má-
jus—július 6.

Kapus-Szebeni 5.99 mértföld 1872. okt. 1.

Szegesvár-Brassói 17.00 mértföld 1873. jun. 1.

Kolozsvár-Kocsárdi 9.00 mértföld 1872. június és
július.

Kérem a t. közm. és közlekedési miniszter urat,
adjon a háznak kimutatást az iránt, mi volt azon szaka-
szoknak, külön-külön évenkénti forgalma és jövedelme.
Fizetett-e és mennyit a kormány azon vasutért kam-
matbiztosítás fejében, és hová fordított az állam által
ily módon fizetett pénz.

Reméli, hogy e kérdésekre még az illető ügy tár-
gyalása előtt felelni fog.

Ezután **Gorové** István szólal föl, az incom-
patibilitás tárgyában kiküldött bizottság elnöke, s
kéri a házat nyilatkoznék afelett, hogy tekintettel azon
körülményre, miszerint e bizottságnak tagjai más bizot-
ságokba is, s nevezetesen a 21-esbe be lettek választva,
ami a működést majdnem lehetetlenné teszi, kívánja-e,
hogy a bizottság jelenleg is folytassa működését.

Bobory oly ügynek tekintvén az incompatibilitást,
melynek megoldását az egész ország kívánja és sürgeti, a
bizottság munkálkodásának folytatását kívánja.

Zsedényi reá teszi az i betűre a pontot s azt mondja,
hogy tulajdonképen arról van szó, hogy a más bizot-
ságokban működő 5 tag mondjon le s helyökbe mások vá-
lasztassanak, mire Tisza Kálmán, Paczolay, Horváth L.
és Irányi kéri a házat, hogy mentené fel őket az incom-
patibilitási bizottság tagságától; Irányi, hozzátesszi ugyan
nyilatkozatához, hogy ő követi ugyan társai példáját, de

H. Szapáry Gyula

nem lévén bevélezte a 9-es albizottságba, elvégezte volna teendőit a két bizottságban is.

Gorove is kéri fogja a házat, hogy helyébe más választson, ha azt határozná, hogy a bizottság azonnal folytassa működését, azért szavazást sürget.

Közbe szólottak Ürményi és Várady, első azt hiszi, hogy a 21-es bizottság működésének befejezése előtt úgy sem fogja a ház az incompatibilitás kérdését tárgyalhatni, azután pedig alig lesz ideje reá — mindenesetre jó megnyugtató! Várady pedig éppen a kérdésben levő tagokat nem akarná nélkülözni a bizottságban s azt hiszi, hogy a 21-essel együttessen is működhetik.

Végre Simonyi Ernő emel szót, egy-két ülésben ugyan befűjezheti a bizottság munkáját, s azt egy-néhány sorból álló törvényjavaslatba foglalhatja, kikel különben azon szokás ellen, hogy bizonyos személyeket minden bizottságba be szoktak választani, mintha csak a ház összes bölcsesége egy-néhány tagban volna koncentrálva.

Szavazásra kerülő dolog, a többség azt határozta, hogy nem követeli a bizottságtól, hogy azonnal folytassa működését.

Nézetünket e kérdés felett tegnap számunkban már elmondtuk, annak a képviselőházban leginkább Simonyi Ernő adott kifejezést, azt ismételné tehát felesleges volna.

Csak egy reményünk maradt s ezt Gorove személyiségében helyeztük, azt kívén tőle, hogy ha a bizottság tagjait ülésre összehozni nem képes — mert ilyesmit hallottunk a folyosókon — készítsen maga javaslatot, nem oly herculesi munka az, hogy egy annyira tapasztalt államférfi mint ő, nem győzhetné, s legyen meggyőződve, hogy ha a munka ezen része be lesz fejezve, a bizottsági munkát csakhamar eredményes végét fogja érni.

Részletve a tisztelt képviselő ur a házat és a közönséget azon meglepetésben, hogy egy oly bizottság, mely a semmittevésre följogosított, privata diligencia útján származott munkálatát áll elő.

Mind ezek után, be lett mutatva a pénz és vasúti bizottmányok jelentése, a keleti vasút függő adósságának rendezéséről szóló törvényjavaslat, s Zsedényinek erre vonatkozó ellenvéleményei.

Ezen ügy holnap 10 órakor délelőtt fog az osztályokban tárgyalatni s azon este a mi valószínű, hogy ha a központi bizottság jelentését elkészítheti, az délután 5 órakor nyilvános ülésben fogja bemutatni.

T a n ü g y.

A gymnasiumok új tanterve.

(Három közlemény.)

I.

Midőn a közoktatási miniszterium a középtanodai törvényjavaslatot és legújabbán a gymnasiumok számára kidolgozott új szervezést, — világosabban — tantervet a hivatalos lapban közzé tette, véleményünk szerint ezzel azt akarta tanusítani, hogy a középtanodai tanmód ily korszerű, helyes újalakításának nehézségéről maga is meg van győződve; meg van győződve arról, hogy a nemzet szellemi kincsének megszerzésére vezető helyes módot nem az érdek elhamarkodott teremtménye, hanem az őszintlen szakértők nyugodt és minden körülményt latba vető megfontolása határozhatja meg.

En az új tanterv közzétételét hallgatag fölhevásnak tekintem arra, hogy ahhoz a legilletékesebb bírák, a középtanodai tanárok, minden tartozkodás és utógondolat nélkül hozzá szóljanak, — többen és több oldalról meg-hányják, hogy ezen nemzedékre szóló fontos intézkedés a korszerű oktatás sikeréről lehető legjobban biztosítson.

Egy részről e meggyőződés, más részről középtanodai tantárgyaink szükséges újalakításának tudata buzdított engem is arra, hogy a gymnasiumok új tantervét lehetőleg vizsgálata alá véve, nézetemnek nyilvánosan is kifejezést adjak, remélve, hogy több kartárs buzgó, korunk igényeitől vezérelt működése mellett sikerül a helyes paedagogiai elveknek és nemzeti igényünknek megfelelő új tanterv kellékeit föltüntetnünk.

Minden jó tantervnek helyes irányelveken kell alapulnia, — a részletes beosztásnak az alapelvek terét teljesen be kell tölteni, de ezen túlterjeszkedni nem szabad.

Az új tanterv is ily két részből áll, alapelvek és részletezésből; — földatunk tehát először azt vizsgálni, mi helyes az alapelvek között és mi nem, — azután, hogy a helyes alapelv helyesen van-e a részletezésnél alkalmazva.

Az alapelvek vizsgálása előtt — midőn kijelentem, hogy vizsgálásom csak a nyelvek és az ókori történelemnek a class. nyelvekhez való viszonyára szorítkozik — értenem kell röviden, hogy minden jó tantervnek főkölléke az, hogy a tanítványnak, melynek számára készült, a többi tanítványnak elűtő, rendeltetését, célját szem elől egy pontban se téveszesse; hogy abból úgy az összes tudomány, mint az egyes szakok tanításának célja és iránya világosan kitéjnjék; hogy a szakok elrendezésénél — a részletezésben — legyen egy vagy két szilárdon álló oly zöm, mely felé a tanítás céljának irányulnia és mely körül a tanuló külön, de a rokon tantárgyakban szerzett ismereteinek összpontosulni kell: vizsgálódásunk után önként intézzük azon kérdést magunkhoz, — megvan-e hát az új tantervben eme legszükségesebb kettős köllék?

Az új tanterv irányelveinek elsője nemcsak helyes, hanem szabatosága és részben újsága által meg is lep, — de mit használ a jó irány-ely föllállítása, ha az attól függő részletes beosztás arról mit sem tud; mert hogy a „tananyag a gymnasiumi oktatás céljához képest (!) sem kiszemelve, sem határozottan körülírva“ nincs, azt még e tanterv legbiztosabb pártolója sem tagadja.

Ha pedig a következő alapelvek elolvassuk: „A tananyag alatt nem érthetni (!) csupán a tudományos rendszerbe foglalt anyagot stb.“, előbbi kellemes érzetünket olyan váltja föl, mintha a hetedik égből estünk volna le; ezen irány-ely hangos tanuja annak, hogy a tanterv készítőik, midőn ezen, a tantervre döntő befolyással bíró elvet elfogadták: elfeledték a gymnasiumi nyilvános és s

bármintemű magánoktatás irányára között szükséges külön-séget; elfeledték, hogy mily ismeretet kell az ifjunak a gymnasiumból az egyetemre vinni, elfeledték — nem érthetem másképen — azt, hogy van paedagogiai elv, melynek alkalmazása a néhány tanulóval bíró magánintézetnél, vagy a gymnasiumi oktatás céljától elűtő más oktatásnál eredményteljes lehet, de mely sem a gymnasium rendeltetésénél, sem — éppen most — az elfogadandó tantervnek hazai művelődésünkre gyakorlandó nagy horderejénél fogva a gymnasium tantervében el nem fogadható s még kevésbbé adhat annak irányt, nem fogadható el már azért sem, mert — ki ezen tantervet figyelemmel átnézi, azon meggyőződésre jut, hogy ennek célja inkább nevelő, mint tanító; már pedig a gymnasium célja első fokban a tanítás és csak másodikban a nevelés, — a jó tantervben e két célt egy helyen egyesíteni, hogy a második cél az első el ne homályosítsa.

Helyes továbbá azon irányelv is, hogy „a tananyag egységes, összefüggő szervezést igényel“, de mi haszna, ha a részletezés itt is ellenkezőről tanuskodik. Egység és összefüggés lehet, vagy csak az egyes osztályok egy-nemű tananyaga, nyelv-történelemből, bölcsészet, természettudományok mennyiségben között, vagy a gymnasium minden osztályán át az ugyanazon tárgy fölvetett összes anyaga között: már pedig itt akár egyik, akár másik irányból keressük, a részletezésben ezt föl nem találjuk. Ezzel össze kell vennünk azon irányelvet, mely így szól: „Az oktatás érdekében oly csoportosítás alkalmazandó, melyben a tárgy rész az irányadó központ stb.“, igaz, hogy ezen elv a kellő határok között alkalmazva üdvös; igaz, hogy ennek mellőzésével korszerű tantervünk alig is lehet, de minden túlhajtott valódi értékéből sokat vesz, — ez történt a mi helyes irányelvünkkel is. A csoportosítás alatt itt a külön szakoknak oly-nemű összcilllesztését lehet csak érteni, hol egy bizonyos — a többi mellett izmos rész a többit szorosan magához vonja, hol az, emezek közül észrevehetőleg kimagaslók: már pedig hogy ezt az egyik csoportnál, különösen az anyanyelv, történelem, másikkal a természettudományok képeznek, azt senki nem állíthatja, mert az egész tantervnek éppen az anyanyelv, történelmi és természettudományi része a leggyöngyösebb és így ama központ, mely körül a tanuló egyes szakokban szerzett ismereteinek, hogy azokat észszerűen bírja és megtarthassa, tömöríteni kellene, nemcsak hogy föltűnőleg ki nem domborodik, hanem még a behatólag vizsgáló által is alig vehető észre. Kőpöcsdi S.

Meghívás. Az országos köznevelési egyesület febr. 1-én délelőtti 10 órakor az akademia „Kisfaludy“ termében közgyűlést tart.

A közgyűlés tárgyai:

- 1) Elnöki jelentés.
- 2) Középtanodai törvényjavaslat.

A t. tagok kéretnek szíveskedjenek minél nagyobb számmal megjelenni.

V i d é k.

N.-Becskepek, 1874. január 24. A „Középpárt 19-ik számában főispánunkról mondtak a megye közönségének nézetét tolmácsolják, mert Magyarországon csak ily népszerű lehet egy főispán, népszerűbb nem. Bár a belügyér urnak mindig és mindenben ily jó tanácsadó lennének, mint volt az, a ki Hertelendyt ajánlotta főispánnak.

Midőn az első hír befutotta városunkat, ha két ósmérés az utcán találkozott, nem jó nap vagy jó estével üdvözölte a szemközt jövőt, hanem mind a kettő örömtől sugárzó arccal fölkiáltott: „Éljen Hertelendy.“ — Általános ez a beszéd: „az igaz sokáig vártunk, sok volt a jelölt, de hála istennek meg van a mi után sóvárogtuk, éljen Hertelendy.“ Így beszél magyar, német, szerb, román, így a rom. kath., a protestans és görög vallású, így a deákparti, bal és minden nemű párti ember, az öröm általános, mert a főispánt szereti, tiszteli a nép, bizik benne, s csak tőle várja megyénk zilált viszonyainak rendezését.

Most csak egy kívánságunk van, és pedig az, hogy a belügyér ur járjon kezére főispánunknak, mert ha ő mond valamit, bizonyosan olyat fog mondani mint őszintlen hazafi, mint ritka becsületességű jellemzőlárda fia a megyének, a mi édes hazánk, és megyénk javát fogja előmozdítani, bizzik benne a kormány, mert tőutára nem fogja vezetni, mint mi is megbizunk benne meglévő győzödvé, hogy csak javunkat kívánja.

Hertelendy beszél jól németül, románul és szerbül, neki nincs szüksége tolmácsra, és ha majd beutazza a volt határvideket és szól a néphez, bizalmat fog kelteni megnyerő modora, és nyílt férfias föllépése által; nem fog ott csudákat mivelhetni, mert nagyon föl van izgatva a szegény nép, igen nagyon föl vannak korbácsolva a kedélyek, fanatisálva van mindenki; de ha lehet valami jót tenni, arra Hertelendy képes, és azt ő meg is fogja tenni. r. l.

Csákova, január 26. A szomszéd torontalmegyei Macedonai községben egy Bogsan nevű adóvégrehajtó kegyetlen zsarolásokat vitt véghez, de a legezudarabok tette az volt, hogy az adópénzekből a község pénztárnoktól m. e. 400 forint kiadott magának, két kötelezvény mellett — kölcsönkép. A községi pénztárnok fedezte a hiányt a meddig telt — de az egész nem bírta fedezni s így ma kölcsönért folyamodott. Az adó-executor árveréseket is tartott m. e. 15 szeker szénát talán 36 frton el is adott, a pénzt be is szedte, — de az adópénztárba — legalább a községi pénztárba be nem szolgáltatva.

Ilyen közegéi vannak a magas kormányoknak. Ne csodálkozzék senki ha e szegény, de butaságában jámbor nép — revoltál, hiszen ezek az adó-executorok kitérik a népet az országból és kiforgatják a leghiggadtabb embert is sodrából. Itt nem hallani mást, mint hogy: „becsületlen ember nem vállalkozik adó-executornak.“ Ha tetszik több ily kedélyes esetről tudósíthatunk az olvasó közönséget — ha nem tudna már ugys számtalan hasonló garázdálkodást.

Itt a himlő egyre pusztít. Most már valami fekete himlőt is emlegetnek. Csákóván 1873. évben éppen kétfelannyi halt meg, mint a mennyi született. r. l.

K ü l f ö l d.

Budapest, január 28.

Broglie hercegnek csaknem valamennyi politikai nyilatkozata kellemetlenségeket okoz. Eddig legalább többnyire csak a republikánusok kötöttek bele, most már azonban még a monarchisták is zugolódnak ellene. Párisból távirják, hogy a szélső jobb oldal titkos értekezletet tartott, melyen elhatározta, miszerint Broglie hercegnek a prefektusokhoz intézett körsürgönye, melyben Mac Mahon hét évi elnökségét fejtegette, a legitímista érdekek ellen elkövetett árulás. A szélső jobb oldal a legközelebbi alkalmat meg fogja ragadni, hogy a kormányt a hét év értelmezése miatt interpellálja.

Broglie ezenkívül még egy támadást volt kénytelen elszenvedni a legitímistáktól. Belcastel Lucien Brun, s Keller tegnap Brogliehoz mentek, s tőle fölvilágosítást kértek az „Univer“ betiltása iránt. A belügyminiszter azonban megtagadta a választ, s a nevezett képviselők azon fenyegetéssel távoztak, hogy nyílt ülésben fogják interpellálni a kormányt.

Lamarmora tábornok levelet intézett Burncampigni képviselőhöz, melyben kijelenti, miszerint az ellene legújabbán fölhozott vádakra vonatkozólag vizsgálást fog kérni. Barátai iparkoznak lebeszélni őt.

Az angol sajtót jelenleg nagy mérvben foglalkoztatja Gladstonenak általunk is ismertett, s választóhoz intézett levele. A szabadelvű lapok nagy jelentőséget tulajdonítanak Gladstone nyilatkozatának. A „Times“ megjegyzi, hogy a levél nem fogja eltéveszteni jó hatását Gladstone választóira. A „Daily News“ abban szintén teljes és szerencsés szabadelvű programot pillant meg. — A tory-közönség ellenben — mint ez különben természetes is, föltűnőbb dűzzognak a parlament fölcsúszása miatt. A „Standard“ ezen miniszteri „csiny“ botrányos pártmanővernek jellemzi. A „Morning Post“ a kormány eljárását államesinynek nevezi.

A karlisták Santandert komolyan fenyegetik. A város körül fölszaggatták a vasúti síneket, úgy hogy a közlekedés teljesen szűntel. A karlisták ismét egy győzelem iránt indítottak tulajdonjogi keresetet, melyet általában Navarrebán vívtak. A hadviselő felek állásaiban egyébiránt legközelebbi közleményünk óta kevés változás történt.

A boldog Svédország ritkán hallat magáról valamit, de ha igen, úgy csak arról értesíti a világot, hogy dolga aránylag sokkal jobban folyik mint Európa többi országaié. A király minden évben tart vagy két trónbeszédet, melyben elmondja, hogy az idő alatt, míg Svédország hallgatott, s hallgatott fölöle a hírlapok krónikája, esedeseen saját boldogságára munkálódott. A király f. hó 19-dikén ismét elmondta trónbeszédét, melyben az ország jó közállapotának rajzolása közben ismét megemlíti, hogy Svédország mily jó viszonyban van az európai hatalmak társaságában. Svédországban, mely az asztal végén ül békességben, senkinek tálába nem kalánolva, hanem csak arra gondolva, hogy míg a többiek örökösen disputálnak, addig kedélyesen élvezzen és békés nyugalmában meghűzzék?

K ü l ö n f é l é k.

Budapest, január 28.

— **Áthelyezés.** A király Tomassich Mátyás és Say Károly szabadságot állományu honvéd-hadnagy-hadbíró-gyakornokoknak a honvéd-hadbírói kar tetteles állományában való áthelyezését elrendelte.

— **Dr. Concha Győző** kolozsvári egyet. nyilvános rendkívüli tanár a politikai tanszék nyilvános rendes tanárává nevezetett ki.

— **A tudomány- és műgyetemi olvasó-kör** (Zöldfa utca 28. sz.) Eötvös halála évfordulóján febr. hó 2-án d. e. 11 órakor Eötvös ünnepélyt rendez következő tárgyszerűt: 1) Elnöki megnyit. Hegedűs Károlytól. 2) „Eötvös költészet.“ Váro Ferencztől. 3) Eötvös emlékezete, költemény Várady Antaltól.

— **Richter**, mint a „Pester Lloyd“ hallja, a nemzeti színház operai igazgatójává nevezetett ki.

— **A regattabal**, mint mindig úgy az idén is, a legfényesebb elitebálók egyike volt. A redoute ékítése ugyan éppen hiánya által tűndökölt; azonban a közönség ha nem tulságos nagy, de tulságos kicsiny sem, s mindenek fölött elegáns volt. Lady Patronelle gr. Gyürky Ábrahámé. A politikai élet szereplői közül Tisza Lajost, gróf Károlyi Edét, Schwarcz Gyulát, Kecskeméty Aurélt láttuk ott, meg Csernátony urat is. A tánczrendek igen izletesek, s a jó kedv általános volt. A táncz tartott egész viradtig.

— **A nemzeti színház jelenlegi kormányáról** a „Budapesti közlöny“ szini szemlése esikksorozatát ír, s első cikkének értelmé oda megy ki, hogy a jelenlegi ideiglenes kormány állandósíttassék. Mivel a hivatalos lap szini szemlézésének személyisége után ítélve ezen terv nem a színház ügyeitől külön áll „magán“, hanem legalább is fölhivatalos vélemény, szükségesnek gondoljuk azt regisztrálni, s hozzá néhány megjegyzést csatolni. A „Budapesti Közöly“ szini szemlése az eddigi színházi rendszerek ellenében kiválólag előnyösnek tartja a jelenlegi rendszert, midőn a színháznak két „szakigazgatója“ van, s a kettő fölött a főhatósági jogot a belügyminiszterium egyik miniszteri tanácsosa gyakorolja, s ide vonatkozólag megjegyzi: „Ily módon a művezetés nagyban és általánosságban fölügyelet és ellenőrzés alá van vetve ugyan, de a szakigazgatók önállósága, tevékenysége s felelőssége sem válik illúsiórussá, mi egy főigazgató vagy intendans folytonos és aprólékos beavatkozása

mellett kikerülhetlen szokott lenni. Az ilyeszeri beavatkozás a szakigazgatókat csakhamar megfosztaná a művésztől, hiszen megillető hatáskörük, s a műsort, szereposztást s az összes művészetét kivétel azon biztos, átgondolt irányból, melyben a szakigazgatóknak haladniuk kell. Nem is említvén az érdeklettek sokféle vágyódását, eselszövényét, melyek ártfógot keresvén, s bizonyos esetekben találván is, nemcsak a szakigazgatók tekintélyét s állását ásnák alá, s mindenféle összeköttözésekre adnának okot, de a felelősséget is megosztanák, s a régi állapotokat idéznék elő. Hogy a hivatalos lap színi szemlése meg van elégedve a színház jelenlegi állapotával, azon egyáltalán nem csodálkozunk, sőt ezen megelégedése bizonyos tekintetben jogosult is. Nem szólunk mi sem a jelenlegi állapot ellen, de nem szeretnők, ha azon ideiglenes állapot állandósíttatnék. — Főigazgató, vagy intendans kinevezése elkerülhetetlenül szükséges, s egyáltalán nem áll, hogy az intendans szükségképen a régi csapatra vezetőnek vissza a színház jelenlegi „boldog” állapotát. Sőt az intendans teljesen bele illik a hivatalos lap színi szemlése által rajzolt jelenlegi rendszerbe, csak az elnevezéseket kell megváltoztatni. A színház főhatósága (a főfelügyeleti jogot a belügyminiszter gyakorolván) az intendans; a szakigazgatók helyére a művésztől lépnek lehető önállóságot biztosító hatáskörrel, s ez esetben a nemzeti színház drámája megmenekül azon bajoktól is, melyekbe azt három rendező rendezése zavarja. Ami pedig az „érdeklettek sokféle vágyódását, eselszövényét” illeti, nagyon csalatkozik a hivatalos lap színi szemlése, ha azt hiszi, hogy ez az előző művészi jelenlegi rendszer irányában nem tenyészhetik ép oly buján, mint az intendatura alatt. Itt csak azt említtük föl, hogy mennyi „sokféle vágyódás” érvényesülhet a két szakigazgató és három drámai rendező intézmény révén. Hogy a jelenlegi állapot számára valami megoldást kell találni, ezt mi is állítjuk és sürgetjük, de van ezen megoldásnál még égetőbb szükségesség is, s ez az: haladéknélkül össze kell ragasztani a három darabra tört rendezői botot, s azt azon egy ember kezébe kell adni, ki annak forgatására leginkább hivatva van.

— Szemere Pál Petőfiről. A „Föv. Lap”-ban Péchy Imre Szemere Páltól egy levelet tesz közzé, melyet ez 1846-ban Petőfőhöz intézett. A levél következőleg hangzik: „Nagyérdemű férfi, becsült barátom! Nem egyszer teszek szemrehányást magamnak amiatt, hogy oly sokáig késedelmeskedem feléd s lantászatod felől közönségünk előtt szólani, ha csak azt amit és valamit is. Az az átkozott tulzserénység, való igaz nevezetével: gyávaság! De hiába. Sok év s annál kevesebb erély! Pedig, legalább én úgy sejttem — versíróinkra nézve nehányra t. i., fővilágosító szövegmekecske gyanánt fog nékd szolgálhatni. Hiszem: ez a világosság egyszersmind égetne is. Igen. És épen ez a baj. A fiatal, s veled egyenlő közölköző, félhabláng érzé magát körülönd, midőn előmmel kezdé pályafutását; holott Téged saját kebled örök ifjúsága istene szólaltat meg, s gyermek s legény s férfi-éveidből gyórtant. Türemény, mely a világirodalom történetei között, a legszerényebben szólva bár: ritka és gyér! és hasonlót egyet sem tudok, egyre sem emlékezem. A öregebbek? Olvasám többeknek bírálatát. Boldog isten! Köszönjék meg a jámborok, hogy káromkodás helyett ezen ironia-főlkialtással hallgatok el. És hány lehet, sőt hány van, mint nem egyszer tapasztalám némely társalgásom alatt, ki materiát és formát, mint ikeragságot felfogni elégtelen levén, egyiket a másik nélkül bírálgatja. Némely bírálócska a legszembeintőbb soecust sem képes lelki szemével meglátni, s úgy kél ki ellene, mintha az cothurnus volna; s amazon is oly sokáig sarkantyutartó keres, mint ezen. És így tovább. Sajnálom, hogy nem volt módomban, ha csak egy-két napra is kiröppen. Neked többször kellene velem lennem. En a szó legsajátosabb (s nem is átviteles) értelemben vagyok irántad: ájtatos. Megtörténhet, hogy e szent érzetem elragad; de hiszen miféle silány érzetem is az olyan, melynek ily sikere sines? Mindemellett vajmi jól eshetnék Neked, ha a budapesti hanyagokat, azoknak vállvonogatásaikkal együtt, olykor-olykor elhagynád, s az én öröm-felsikoltásaimat hallgatnád és mosolygdnád. Különbben is évcim meg vannak számítva, s ki tudja, meddig lehetek ösztönzésre, buzdításra? No de míg élek: vagyok és maradok tisztelőd s híved Szemere Pál m. k. Pécel, augusztus 29-én 1846.”

— Rogeard francia tudós, mint a „M. P.” írja, érdekes előadás tartott a Gerardo-Teleki grófné termében (Al-Duna-sor 32 sz.) Rogeard előadásának tárgya volt „A francia társalgás”, melyről Rogeard a többi közt a következőket mondta: A különféle népeknél voltak s vannak összejövetelek: egyiknél összejönnek, hogy igyanak, másikkal, hogy egyenek és igyanak, — hogy pipázzanak, hogy kártyázzanak; de a társas összejövetel a szó valódi értelmében a francia nemzeti kezdete meg. Összejönni társaságba csak azért, hogy nők és férfiak gondolataik s érzelmeik legjobbjait s legszebbjeit kicseréljék, ez csak a francziák tulajdona volt; és ők is csak a 17. században XIII. Lajos uralkodása vége felé kezdtek és első megindított azon párisi szalonok voltak, melyek közül néhány később, ugyszólva világhírűvé lett. — E szalonok vezetői nagyjából szelleműs, mivel hölgyek voltak, s csak ritkán férfiak. Nem említve a kisebbeket, csak a legnagyobb híre jutottak közül jegyeztünk föl néhányat; első leghíresebb szalon volt a Rambouillet marquisnéé, ahol egymásután három nemzedék (anya, leánya és unokája) gyűjtötte maga körül a rang, elegancia, műveltség és eszeség arisztokráciáját. Második szalon volt a Ninon de l'Enclos-é, s a harmadik a Scudery kisasszonyé; a negyedik Scarron uré, ki első férje volt Maintenon asszonynak. E társaságokban a vezető hölgyek „les precieuses”, „les illustres”, „les chères” nevekkélt tiszteltettek meg; s szavok és itéletök nagy tekintéllyel bírván, nagy befolyást gyakoroltak: az érkölesökre, az irodalomra, sőt a politikára is. Előszámlátá R. a jeles társalgókat a 17-ik századból, minő pl. Bossuet, a híres püspök, ki már 17 éves korában a „hotel de Rambouillet” legkellemesebb társalgójának tartott, valamint a társalgásban szerencsétleneket (les infortunés de la conversation) mint pl. Corneille Racine,

Lafontaine s némi részben Molière; sőt a kritikusokat sem feledte el, mert ugyanis, amint e társalgás szelleme a vidékre s a kisvárosiakra is elterjedt, nevésséges affectatióvá fajult, így aztay Scarron, Molière és mások méltán és keményen kezdték bírálni a „precieuses” és „tudós nőket”. A megkezdett tárgy bevégezését a jövő vasárnap estére ígervén, Rogeard ur előadását a hallgatóság zajos tapsai és éljenzése közt végezte be.

— Botrány volt ismét a nemzeti színháznál, melyről szerkesztőségünkben panaszkodtak. Mivel azonban az ügy a színházi bíróság előtt még nem ért véget, a botrányos eseményt csak a főszereplők neveinek elhallgatása mellett közöljük. A „Prófeta” első elődása alkalmával történt, hogy a világítómeister maga helyett fiát (ki orvosnövendék) küldte az előadás alatti teendők végzésére. A színpad bevilágítására azonban egy izben két ellenkező parancs érkezett. Egyik, mely illetékes egyéntől származott: fényesebb, a másik illetéktelen hang: homályosabb világítást parancsolt. A fiatal ember erre azt a kérdést kockáztatta, vajjon most már melyik parancsnak engedelmességek. Az illetéktelen hang tulajdonosa most haragra gyuladva, a fiatal embert ki akarta löködni a színpadról. Ekközben azonban belépett a fiatal ember atyja s a haragos ur eljárása ellen tiltakozott, mire a haragos ur a tiltakozót arezul ütötte. A színházi törvénykönyv az ily botrányos eseményre vonatkozólag szigorú rendszabályokat tartalmaz. Ha valamely színházi tag a színház kerítésén belül egy másik tagot, habár ez a színházemeléshez tartozik is, tetlegesen bántalmaz, a bántalmazó a színházról fültétlenül elküldendő. Ugyanezen eset nem rég megbukott egy különben derék rendezőt. A mult szombati eset is a színházi bíróság elé került; mint azonban híre jár a haragos ur csak pénz-bírságra fog ítéltetni s esetleg nem a haragos urat, hanem a világító mestert fogják elküldeni. Mi nem akarunk a színházi bíróság ítélete elé vágni; de ha a jelzett hír bevalósul, akkor komolyan hozzá szólnunk a dologhoz. A törvénytörés marad, ha azt bárki követi is el s a törvénynek csak ugy van tekintélye, ha megsértői mindig és minden körülmények között megbüntettetnek.

— Rövid hírek. Kulman nevű Kocsis, ki Sopron és Hőflein közt a postakocsit f. hó 6-dikán kirabolta, tegnap Budapesten, a postautcazi kocsmában elfogott. — Nagy-Szombaton egy ügyes, nejn című vásáros község kessel négy sebet ejtett, mire azt ütött, s a bejövő szövegmekecske azt állította, hogy rablók törtek rájuk és követtek el a tettet. A vizsgálat az ügyben folyik. — Gazdátlan kocsit találtak Békésmegyében az öcsöd kun-szent mártoni országuton; mivel a kocsin igen sok vérmom látható, az ügyben rablójukosságot gyanítanak. — Némethy Irma kisasszonyt Kolosvárt a „Fiaminában” történt felléptekor a közönség nagy tetszéssel fogadta. — Olteanu nagyváradi gör. kath. püspöknél káptalana mult pénteken tisztelt. — A királyi Kubicsek budapesti magy. államvaspályai főnöknek, a királyi családunk Gödöllőre történt kirándulási alkalmával tanúsított figyelmes szolgálataiért igen érdekes gyémánttal díszített gyűrűt ajándékozott. — A Bathányi ma u o l e u m r a eddig összesen 37.571 f r t 24 k r. gyűlt össze. — Bécsben párhét óta több rabló gyilkosság történt. A napokban ismét a Mariahilf-utczában egy aranyműves lakását rabolták ki és ugyanazon ismeretlen tettesek az aranyműves szolgálóját kegyetlenül meggyilkolták. — Bethlen Polixénát, gr. Bethlen Lajos leányát Nagy Menyhért táviradi hivatalnok eljegyezte. — Megjelent és szerkesztőségünkhez beküldetett az „Erdészeti Lapok XII-ik füzeté. — Szigligeti „Mama”-ját február 4-ikén Temesvárt egy működő társaság elő fogja adni; az előadás tiszta jövedelme a temesvári gyermekkert javára fog fordíttatni. — „Kedvenc eszmék” cím alatt Rakovszky Istántól, az Athenaeum kiadásában, röpirat jelent meg. Ára: 40 kr.

Nemzeti színház. Csütörtök január 29. „Fra-Diavolo” opera 4 felvonásban.

A Kisfaludy-társaság havi ülése.

— Január 28. —

A mai ülést igen számos és válogatott közönség látogatta, úgy hogy a padok mind el voltak foglalva, s sokaknak állni kellett. Az ülést Toldy Ferencz elnökölt.

Toldy István mutatványt olvasott föl „Livia” című új színdarabjából. A cselekvény rövid előrebocsátása előtt Toldy köszönetet mondván a társaságnak megválasztásáért, bocsánatot kér, hogy nem önálló tanulmányt vagy szépsézetit cikket vagy más ilyesmivel foglalta el helyét. Ezután előadta a darab rövid tartalmát. A felolvasott mutatvány a közönségnek igen tetszett.

Ezután Bartalus István olvasott föl egy zenei beszélet e címmel: „Caro király.” E cím Vayda József, a híres zeneköltő egy kiadatlan zeneművére vonatkozik, melyet 50-es éveit felé szerzett, midőn már 25 év óta volt hg. Eszterházy szolgálatában mint hercegi főkarmester. Caro király pedig nem egyéb a herceg kedvence „pudlikutyájá”-nál, melyre Vayda dalt írt. Bartalus e dal kezeltetését humorosan s hosszasan előadván, egyszersmind több adomát is szőtt közbe Vayda életéből és eszterházi tartózkodásából.

Bartalus után Greguss Ágost „meséi”-nek újabb folyamát olvasta föl, egészben 9 mesét.

A „folyó tárgyak”-ból megemlítjük, hogy a dal pályázatára még 4, a mesére még két pályamű érkezett utólagosan.

A lelépt Rákosi Jenő helyébe Toldy Ferencz lesz a mesék egyik bírálója.

Seidl Pál „Nimrod” című elbeszélő költeménye, bírálnak Tarkányi Bélának és Berezik Árpádnak egyhangú kedvezőtlen ítélete folytán, vissza fog adni szerzőjének.

Honthy János lengyelből fordítá Miczkiewicz „Liliom” című költeményét, de a bírálók: Greguss és Szerberényi szerint nagyon is bágyadtan s erőtlennül, csupán dicséretes törekvéssel, s néhol hangzatossággal is.

Paulay Ede „Racine”-ből fordított „Iphigeniá”-ja Szász Károly és Toldy Ferencz uraknak adatván ki. bírálat végett, az ülés esti fél nyolczkor elszólt.

Táviratok.

Szolnok, január 28. d. u. 5 óra. (A „Középpárt” magán távsírgönye.) Horánszky megválasztása fölött még mindig lelkesül a közönség. Simonffy Kálmán képviselőt nagy néptömeg kíséri most a vasúthoz, hol tőle nagy ovációk közt bucsuznak.

Berlin, január 27. Schulze-Delitsch, Hasenclever ellenében birod. képviselővé választott. Hamburgban a szűkebb választás alkalmával az 1-ső kerületben Moeting, a 2-ikban Schmidt nyert többséget.

Brüssel, január 27. A külügyminiszter kijelenti, hogy Bismarck a sajtó-ügyében nem küldött jegyzéket. A miniszter a sajtót mérsékletre azért inté, mivel ennek hazafias hivatása közreműködni, hogy a külállamokhoz Belgium viszonya a lehető legjobb legyen.

Versailles, január 27. A nemzetgyűlés elfogadta a tábori lelkészekre vonatkozó törvényjavaslatot. Marcous igazoltatott, daczára Gavardies erőlködéseinek, mivel Gambetta emiatt élénk szóváltásba ereszkedett.

London, január 28. A Jameshallban tartott népes meeting egyhangulag rokonszenvét nyilvánítá Németország iránt az ultramontánok ellen folyó küzdelemhez. Az Exeterhall lelkesült népgyűlése hasonlót tön. Livingstone halála hivatalosan is bizonyítottatik.

Közgazdaság.

Budapest, január 28.

A budai alagút társaság közgyűlése ma reggel — kevés számmal jelenvén meg a részvényesek — nem volt megtartható. S így márczius 2-ra új közgyűlés hirdettetett. A szelvények azonban 10 forintjával már február 1-től kezdve beváltak.

A gyöngyösi takarékpénztár évi tiszta nyeresége 18,002 f r t 56 k r; ennélfogva minden egyes részvényre, mely 100 f r t a szél, 22 f r t 50 k r n y i osztalek esik.

Az egyesült magyar gőzhajtótársaság liquidáló bizottsága ugylászik, derekasan hozzáállott a „liquidálás-hoz.” Az alelnök ur — így hirdeti diadallal a „Neue freie Presse” — Bécsbe utazott, hogy a magyar vállalatot a német vállalatba be „liquidálja.” Még csak az van hátra, hogy ezen utjának költségeit meg föl „liquidálja” a részvényeseknek.

A Csepel-szigeten vasut építése iránt előmunkálatért folyamodott Réthey János, mely Pestről Csepelre át Ráczkeveig nyulna, szárnyággal Érsebftalvály.

A bukott újpesti szeszfinomító gyár dolgaiban épületes dolgokat olvashatni. A társulat választmányára sé igazgatósága ellen a részvényesek fenytő vizsgálatot indítottak, s ámbár azon, közelebb keringett hír, mintha e kereset visszavonatot volna, valótlen, a kereset alá fogott jó urak mégis menekülni készülnek a büntető igazság elől egy igen elmés, ámbár nem épen ritka eszköz segítségével. A bukás hatása alatt ugyanis a részvények 500 f r t ról nagyon aláestek, alig érnek 50 f r t; az igazgató urak tehát e potom áron összevásárolták a részvényeket s a legközelebb tartandó közgyűlésen saját részvényei se gélyével álrészvényesekkel — vide a magyar gőzh. társaság közgyűlésén szerepelt hordárokat, — nemcsak fölmenteni magát a fenytő vizsgálat alól, hanem még teljes abszolutoriumot is adat magának.

A vaskapui dunaszabalyozás tárgyában a szerződő hatalmak egy bizottságot küldtek ki a munkálatok helylén a szükséges munkálatokat megtenni, melyeknek alapján fognak a szerződő hatalmak további tárgyalásokba bocsátkozni.

A vasuti kartel szerződések ellen az alsóosztrák iparegyesület kérvényt intézett az osztrák alsóházhoz.

A pesti magyar kereskedelmi bank rendes közgyűlésén, az igazgatóság indítványozta, hogy mint tavaly minden részvény után felülosztalékként 60 f r t fizetessék, míhez hozzávéve 12 f r t 50 k r t másodfélévi 5 százalékat kamat fejében, 72 f r t 50 k r r l váltassék be az idei januári szelvény, minélfogva ha a már az első félévbeni 5 százalékat kamat fejében, 12 f r t 50 k r r l kiadásba helyezett összeg hozzávétetik, egy 500 f r t os részvény kamatozása összesen 85 f r t, vagyis 17 százalékos tetzen. A fölülosztaléknak levonása után még fennmarad 12,709 f r t 28 k r n y i összeget az igazgatóság tekintettel az említett kétséges követelések lényeges összegére, ezeknek netalán csökkentése czéljára további intézkedésig, visszattartani indítványozza. Az igazgatóság indítványai elfogadtattak, azután a Grabovszky György, Perger Ignác és Weisz Mór urak kisorsolása folytán megírtult igazgató tanácsosi helyek betöltésére adtak be a szavazatok. A kisorsolt tagok újra megválasztattak.

Budapesti gabnatözsde, január 28. A beállott időváltozás következtében a malmok igen tartózkodók voltak, és így kevés is volt aránylag a forgalom, mindazáltal az árak tartották magukat. A rozs-üzlet gyenge, s az árak változatlanok. Usance-buza tavaszra 8.15—8.20; zab tavaszra 2.28—2.29; tengeri május- és júniusra 4.95—4.97.50 kr.

Budapesti értéktözsde jan. 28. a befektetési papírok s némely iparvállalat iránt a hangulat változatlanul kedvező, míg a játékpapírok üzlete gyenge volt. A vasuti kölcsön 99³/₄—99³/₄; a pesti városi kölcsön 82³/₄; sorsolási kölcsön 84 f r t n k e l t. A bankok közül a municipális 28³/₄—29; az anglo 36³/₄; földhitel 58¹/₂; a takaré- és hitel-egylet 60³/₄; iparbank 53 f r t. A takarékpénztárak közül az orsz. központi 72¹/₄; fővárosi 183 f r t r l z á r ó d o t t. Victoria 105; Pannonia 415—420; közúti vaspálya 351—352; budai 100. Egyesült magyar gőzhajtótársaság 8¹/₄—9; Schlick-féle vasöntöde 165 f r t n k e l t. Az értékek zátozás és üzlet nélkül.

Felölös szerkesztő Huszár Imre.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. január 28-án.											
Gabona-árak.	Hagy.	Vámmászánként		Részvények.	Adva	Tartva	Befiz.	Adva	Tartva	Adva	Tartva
		font	frt								
Buza, bányási ó v. uj	83	7.65	7.80	215	910.	915.	500	420.	425.	99.	99.50
" " " "	85	7.90	8.	200	—	—	200	180.	185.	159.	155.50
" " " "	87	—	—	300	—	—	200	250.	252.	115.	117.
tiszav.	83	7.80	7.90	100	60.	62.	500	620.	630.	243.	243.50
" " " "	85	8.	8.15	200	95.	100.	200	8.50	9.	940.	950.
" " " "	87	—	—	300	183.	185.	500	376.	378.	44.25	44.75
pestm.	83	7.70	7.80	200	351.50	352.50	200	235.	236.	990.	991.
" " " "	85	7.95	8.10	200	100.	105.	200	80.	85.	519.	521.
" " " "	87	—	—	200	50.	60.	200	108.	102.	215.50	216.50
fehérm.	83	7.90	8.	80	28.75	29.	100	104.	106.	462.	465.
" " " "	85	8.10	8.20	85	36.75	37.	200	165.	167.	336.50	337.50
" " " "	87	—	—	160	137.25	137.50	200	116.	118.	163.	163.50
bácskai	8	—	—	200	34.	36.	500	160.	165.	202.	203.
" " " "	85	—	—	100	58.50	59.	200	98.	100.	177.	178.
				50	58.50	59.	200	98.	100.	95.75	96.25
				50	37.75	38.				86.50	87.
				100	53.	55.				91.60	91.80
				200	200.	202.				86.50	87.
				500	788.	790.				91.	92.
				200	430.	440.				85.	—
				100	69.	70.				83.30	83.60
				70	36.	37.	100	84.	85.	140.	141.
				50	48.	49.	150	173.	176.	131.75	132.50
				80	—	—				112.30	112.60
				100	72.50	73.				65.50	65.79
				1000	2500.	2525.					
				100	183.	185.					
				100	—	—					
				100	55.	56.					
				100	42.	44.					
				40	34.	36.					
				60	50.	52.					
				500	37.	40.					
				500	295.	205.					
				200	113.	115.					
				160	146.	148.					
				200	214.	215.					
				500	770.	780.					
				300	105.	108.					
				100	625.	630.					
				100	20.	21.					
				1000	410.	415.					

H I R D E T É S.

TETTEY NÁNDOR és TÁRSA

könyvkereskedésében

Budapest: váci-utca, „a vastuskóhoz“ megjelentek:

- ABONYI LAJOS.** A fönő krónikája. Beszélyek a magyar népeletről. 3 kötet ára 3 frt.
- ARGIS GYULA.** VIII. Henrik hat házassága. Történeti regény. 1 frt.
- ASBÓTH JÁNOS.** A magyar királyi honvédelmi ministerium működése 1867—72 a minister ur megbízásából hivatalos adatok alapján. 3 frt.
- GEORGI BARTAL.** Commentarium ad historium status jurisque publici Hungariae. 3 köt. 5 frt.
- BARTALUS ISTVÁN.** Magyar népdalok egyetemes gyűjteménye. A Kiszalud-társaság megbízásából önkre és zongorára alkalmazva. I kötet 5 frt. 6 frt. 6 frt.
- BEÓTHY ZSOLT.** Bíró Márton. Regény, ára 1 frt.
- DEGRÉ ALAJOS.** Salvator Rosa. Történeti regény, 3 kötetben. (3 frt helyett) 2.20 kr.
- DUMAS SÁNDOR.** Egy szerelmi kaland (1 frt helyett) 75 kr.
- GAÁL KAROLINA.** Egy sarkert ör. Történeti regény Mátys király korából. 90 kr.
- GABORIAU E.** A 113. számú peresemő. Regény 4 kötet 4 frt.
- GIBBON EDVÁRD.** A római birodalom hanyatlásának és bukásának története. Az angol eredetiből átdolgozta Hegyessy Kálmán. Második jutányos kiadás. 2 kötet. Ára 4 frt.
- GONDRE COURT.** La Gazette báró. Történeti regény, (3 frt helyett) 2 frt.
- GONZALEZ MANÓ.** Az éj hölgye. Regény, fordította Balthazar Győző 2 kötet 2 frt.
- HANZELY FERENCZ.** Kereskedelmi irálytan és levelező, egybekötve kereskedelmi és magániratokkal. Pályamű. 3 frt.
- HAFIZ DALAI.** Persa eredetiből ford. Erdődi Harrach Béla 1.20 kr., diszkötésben 2 frt.
- HUGO VICTOR.** A Notre-Dame egyház Párisban. Regény, fordította Szalkay Gergely. 3 kötet 2.50 kr.
- JAKAB ELEK.** Kolozsvár története. I. kötet, Ős-, ó- és középkor (513 Kr. e. 1540 Kr. u.) oklevéltár és világsztító rajzokkal. Ára 10 frt.
- KORRAJZOK ÉS ESZMETÖRÉDEK 1850—1867. évszaktól Jankovich Vincze naplója után 1 frt.**
- KÖVÁRI LÁSZLÓ.** Erdély története. I. kötet. Az ősidőkről 1310-ig 2 frt. II. kötet Az Anjou ház uralmától II. Lajos királyig 1.80 kr.
- III. Zápolyák kora 2 frt.
- IV. A Báthoriak, Bocskai és Bethlenek kora 2.20 kr.
- V. A Rákóczyak és Apatiak kora 2 frt.
- VI. A Gubernátorok kora. 2 frt.
- KÖVÁRI LÁSZLÓ.** Erdély nevezetesebb családai. Czimerekkel és leszármazási táblákkal. 30 fametszvény. nyel. Ára 3 frt.
- A magyar családi és közéleti viseletek és szokások a nemzeti fejedelmek korából 2 frt.**
- kmánytár az 1848—1849-iki eseményekhez. Ára 2 frt.**
- Száz történelmi rege 1 frt.**
- Történelmi adomák. 1 frt.**
- KLOPSTOCK.** Messiás. ford. Tárkányi Béla. Diszkötésben (1 frt 50 kr helyett) 1 frt.
- LIPCSEY TAMÁS.** Néhány szó a magyar társadalomról 60 kr.
- IDŐSB MOGYORÓSSY JÁNOS.** A Wenckheim Hund család eredete és ivadécai Magyarhonban. 7 kömetszeti arcképpel 1.60 kr.
- ORBÁN BALÁZS.** A székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból. Számos önálló és szöveggel. I. Udvarhelyszék 4 frt. II. Csíkszék 3 frt. III. Háromszék 4 frt. IV. Marosszék 4 frt. V. Aranyosszék, Radnóth, Maros-Ujvár, Gyéres és Toroczko vidéke 4 frt. VI. A Barcaság 5 frt. Mind a 6 kötet 24 frt.
- POLITIKAI LEVELEK.** Egy külföldön élő honfíhoz. 60 kr.
- B. PONGRÁCZ EMIL.** Gyöngyvirág. Regény 2 kötet. Rózsabimbók. Költeményfűzér 1 frt. diszkötésben 2 frt. Estikék. Beszélyfűzér 60 kr. Suezig és vissza. Utirajzok. 2 kötet 2 frt.
- PRÉM JÓZSEF.** Külföldi költőkből. Műfordítások 1.20 kr.
- Dr. SCHROTT JÓZSEF.** Az általános állami számvitel tan kézikönyve, fordította Fésüs György 2.50 kr.
- P. SZATHMÁRY KÁROLY.** A beszély elmélete, a Kis faldy-társaság első díjára méltott pályamű. 60 kr.
- A Gyulafehérvár-Nagyenyedi Bethlen-főtanoda története 2.50 kr.**
- Beszélyek az erdélyi honvédelvilágból. 1 frt. helyett 60 kr.**
- Lukanusz. Szomorujáték öt felvonásban. 60 kr.**

Nemzeti színház.

Kiadja Toldy István.

- I. Szigligeti Ede. Beldi Pál. Eredeti szomorujáték 5 felvonásban.
- II. Sardou Victor. A jó barátok. Színmű 4 felvonásban fordította: Szerdahelyi Kálmán.
- III. Szigligeti Ede. Fenn az ernyő ninesen kas Eredeti vigjáték 3 felvonásban.
- IV. Feuillet Octave. A kísértés. Színmű 5 felvonásban. Fordította: Radnóthy S.
- V. Belot Adolf. A rendszeres férjek. Vigjáték 3 felvonásban francziából. Berezik A. és Toldy I.
- VI. Berezik Árpád. Ádám és Eva. Vigjáték 1 felvonásban — Chassé eroisé. Vigjáték 1 felvonásban. Írták: Fournier és Meyer. Francziából: Toldy István.
- Egy-egy kötet ára 80 kr. helyett 60 kr.**
- TÖRS KÁLMÁN.** A Margitsziget leírása. 1.20 kr.
- VOLNEY A.** Romok. Az igaz vallás, megfejte az emberiség vallásos fogalmainak keletkezése- és ezek leszármazásából és a természet törvényei. Magyarosítá és jegyzetekkel ellátta Szalkay Gergely 1.20 kr.
- GRÓF ZICHY család időb ágának okmánytára. Közli a magyar történelmi társulat. Szerkesztik: Nagy Imre, Nagy Iván és Véghegyi Dezső. I. kötet 1094—1341 4 frt. II. kötet 1342—1355. 4 frt.**

Megjegyzendő, hogy ezeken kívül könyvkereskedésünkben bármily irányú és bárhol megjelent vagy hirdett munkák készletben tartatnak, vagy minden árfelemelés nélkül a leggyorsabban szerezhető meg.

Tetty Nándor és társa könyvkereskedése Budapest.